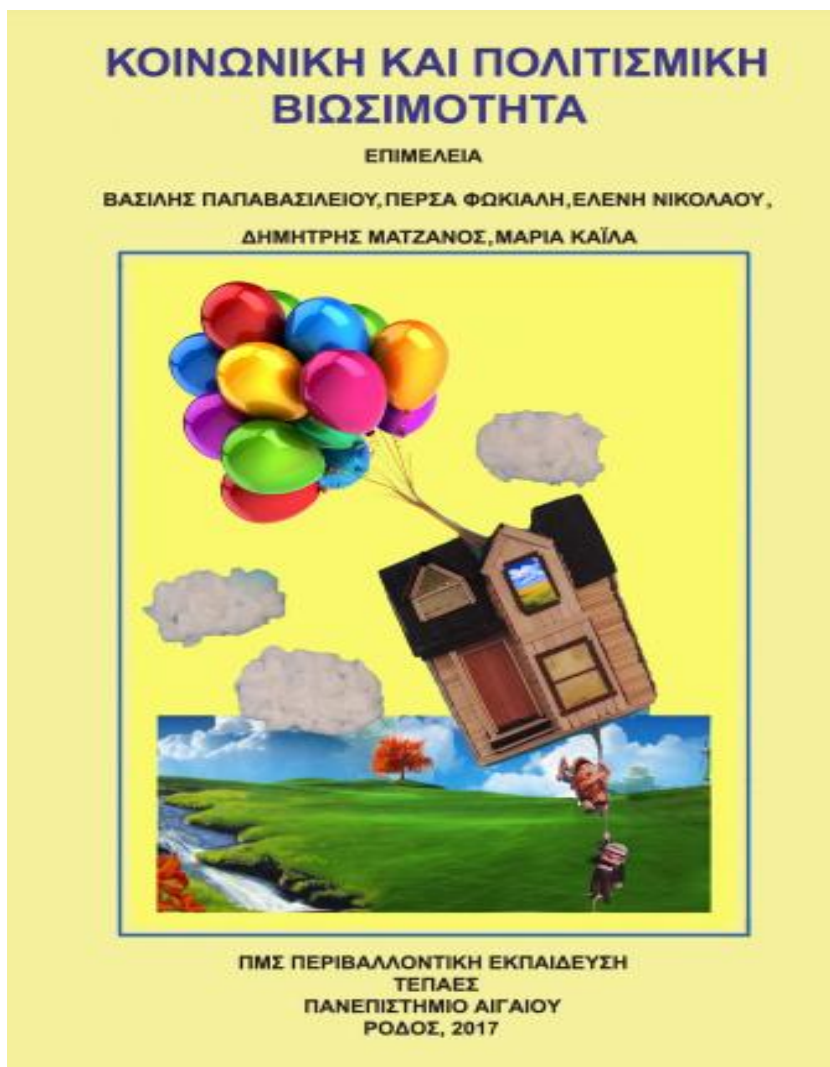

- **Η τοπική γνώση ως έκφραση της πολιτιστικής διάστασης της αειφορίας: η σύνδεσή της με τα τοπικά συστήματα διαχείρισης και την εκπαίδευση (2017).** (συνεργασία με Β. Κατσιγιάννη). Στο συλλογικό τόμο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»: Κοινωνική και πολιτισμική βιωσιμότητα, σ. 432-450. Έκδοση του ΤΕΠΑΕΣ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου. (ISBN:978-618-81027-3-6). Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.pse.aegean.gr/pms-pe/media/E%20-%20BOOK.pdf>

[...]

Η αξία της τοπικής γνώσης για τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στην αειφόρο διαχείριση

Ο επαναπροσανατολισμός της ανάπτυξης με βάση τα πρότυπα αειφορίας δεν μπορεί να μην συμπεριλαμβάνει τα τοπικά συστήματα γνώσης τα οποία ως τεκμήρια της ζωής και της ιστορίας των ανθρώπων θέτουν το πλαίσιο της επιδιωκόμενης αλλαγής (Escobar, 1995). Όταν δίνεται η δυνατότητα στους ανθρώπους που ζουν σε ένα τόπο να πάρουν το λόγο και να τοποθετηθούν σε δημόσιες συζητήσεις και όσα έχουν να πουν όχι μόνο να τυγχάνουν ακρόασης αλλά και αντιμετωπίζονται ως σημαντική συνεισφορά και πηγή γνώσης, όταν νιώθουν ότι η πραγματικότητα και οι προτεραιότητές τους γίνονται σεβαστές αποκτούν την αίσθηση ότι έχουν λόγο για την πρόοδο και το μέλλον τους (Chambers, 1983; 2001 από Briggs, 2005). Με τον τρόπο αυτό η απόδοση πολιτισμικής αξίας στους τοπικούς πληθυσμούς αυξάνει την αυτοπεποίθηση και ισχυροποιεί την ταυτότητα τους (Kalland, 2000).

Στο πλαίσιο δημοκρατικών συμμετοχικών διαδικασιών, η από κοινού εξέταση ενός ζητήματος συνιστά τη βάση για το σχεδιασμό και την εφαρμογή μιας κοινής δράσης που εμπεριέχει όλους. Η αλληλεπίδραση και η διατομεακή επικοινωνία σε διαδικασίες ενεργητικής συμμετοχής σε συζητήσεις για τις τοπικές υποθέσεις συμβάλλει στην εποικοδομητική διαχείριση των συγκρούσεων και την αύξηση των πιθανοτήτων εφαρμογής των αποφάσεων και των σχεδίων δράσης (Olsson et al, 2004; Armitage et al 2008). Ως εκ τούτου, η ανταλλαγή διαφορετικών απόψεων και εμπειριών, η συζήτηση των προβλημάτων και η αναζήτηση πιθανών λύσεων με ισότιμους όρους και χωρίς αποκλεισμούς συνιστούν προϋποθέσεις για τη λήψη και την εφαρμογή των αποφάσεων.

Από τα παραπάνω, αναδεικνύεται η προοπτική για σταδιακή μετάβαση από τη μονοδιάστατη αντιμετώπιση των σύγχρονων ζητημάτων προς περισσότερο συμπεριληπτικές πολιτικές διαχείρισης οι οποίες αναγνωρίζουν την ανάγκη διασύνδεσης των μονομερών προσεγγίσεων και επιδιώκουν την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των ποικίλων δράσεων. Σε αυτό το ολιστικό πνεύμα, εντάσσεται η πρόταση για εγκατάλειψη της κυριαρχίας και της μονοπολιτισμικότητας της επιστημονικής γνώσης, για σεβασμό και άνοιγμα σε άλλες μορφές γνώσης και στοχασμού. Με την άρση της διχοτόμησης φύσης και πολιτισμού, η τοπική γνώση ως φορέας ενός πλουραλισμού έρχεται να ενισχύσει τις σύγχρονες στρατηγικές περιβαλλοντικής

διαχείρισης μικρής κλίμακας. Ενώ λοιπόν, για μεγάλο χρονικό διάστημα η τοπική γνώση είχε τεθεί στον αντίποδα της επιστημονικής γνώσης σήμερα και οι δύο αντιμετωπίζονται όχι ως αντίθετα αλλά ως διαφορετικά είδη τα οποία μπορούν να έχουν θετικά αποτελέσματα μέσω της συμπληρωματικής τους συνεισφοράς (Berkes et al, 2003).

Συχνά, οι στρατηγικές διαχείρισης που σχεδιάζονται από τις εκάστοτε διοικητικές ηγεσίες σε εθνικό, ευρωπαϊκό ή και παγκόσμιο επίπεδο δε λαμβάνουν υπόψη την τοπική περιβαλλοντική γνώση. [...]. Επομένως χρειάζεται μια διευρυμένη προσέγγιση η οποία ενσωματώνει σημαντικές κοινωνικο-πολιτισμικές πτυχές προκειμένου τα σχέδια διαχείρισης να μην εμφανίζονται ως μη ρεαλιστικές, «εκτός τόπου» προτάσεις ή/και ως άνωθεν επιβολή η οποία δεν αναγνωρίζει το δικαίωμα των τοπικών πληθυσμών για αυτοπροσδιορισμό (Kalland, 2000).

[...]

Αντί επιλόγου

Ο αγώνας για την καταπολέμηση της φτώχειας μέσω της αποκατάστασης της οικολογικής ισορροπίας και της διατήρησης των φυσικών πόρων φαίνεται ότι εμπεριέχει την πρόκληση του χρόνου σε μια παράδοξη έκφρασή της. Από τη μια είναι η πρόκληση του απαιτούμενου χρόνου αποκατάστασης των οικολογικών συστημάτων και από τη άλλη η πρόκληση του επείγοντος που δημιουργούν οι ασφυκτικές προθεσμίες εντός των οποίων χρειάζεται να ληφθούν οι απαραίτητες αποφάσεις και δράσεις για την ανάσχεση των αυξανόμενων τάσεων περιβαλλοντικής υποβάθμισης και την αποφυγή πιθανών μη αναστρέψιμων συνεπειών. Επομένως, χρειάζεται να έρθουν κοντά νοοτροπίες, αξίες και λύσεις που προέρχονται από διαφορετικούς τρόπους αντίληψης, σκέψης και δράσης. Εφόσον, οποιαδήποτε περιβαλλοντική διαχείριση στην κατεύθυνση της αειφορίας δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική παρά μόνο όταν γίνεται από τους πολίτες για τους πολίτες είναι ανάγκη οι τελευταίοι να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη διαχείριση των ζητημάτων του τόπου τους. Προς αυτή την κατεύθυνση, η ενδυνάμωση των τοπικών πληθυσμών μπορεί να επιτευχθεί μέσω της εμπιστοσύνης στη βαθιά ριζωμένη κουλτούρα και την ανάδειξη της αξίας της εμπειρικά κατακτημένης γνώσης.